

Ziekte en genezing

Tekst: dr. M.J. Paul

Veel gemeenten doen 's zondags voorbede voor zieken. Wat betekent dat gebed en met hoeveel verwachting bidden wij? Als je als christen ziek wordt, hoe denk en handel je dan?

In het Oude Testament hoorde gezondheid bij de zegeningen van het verbond (Deut.28). In het Nieuwe Testament is sprake van veel genezingswonderen. Kunnen we de lijnen van die tijd doortrekken naar latere christenen? In de loop van de kerkgeschiedenis zijn veel verschillende antwoorden gegeven.

In het Cornelis Graafland Centrum houden we ons bezig met de geschiedenis van de bijbeluitleg en de toepassingen. Een van de onderwerpen waarop wij ons de komende tijd willen richten, is de houding tegenover ziekte en genezing. Daarmee maken we de bestudering van de geschiedenis van de uitleg vruchtbaar voor hedendaagse christenen.

Bevrijding

Wie de kerkgeschiedenis nagaat, merkt dat er in de eerste eeuwen allerlei genezingswonderen plaatsvonden. Dat verleende de christelijke gemeenten aantrekkingskracht in een samenleving waarin velen met ziekte te kampen hadden. Toch bleef na verloop van tijd genezing meer dan eens achterwege. Welke verklaring hadden de kerkvaders daarvoor? Augustinus denkt eerst (rond 400 na Christus) dat genezingswonderen in zijn tijd niet meer nodig zijn, maar later merkt hij dat er in de kerk toch heel wat wonderen plaatsvinden. Hij schrijft daarover in zijn boek *De stad van God*.

In de Vroege Kerk werd een deel van de ziekten toegeschreven aan demonische activiteiten. Daarom waren de gemeenten actief in het bevrijden van mensen van zulke invloeden. Voor westerlingen klinkt dit vreemd en de vraag rijst wat wij hiermee kunnen in onze tijd en cultuur.

Berusting

In de Middeleeuwen treden flinke veranderingen op. Op grond van filosofische invloeden komt de gedachte op dat het lijden door ziekte door God gewild is en dat berusting nodig is. Niet langer is ziekte een kwaad dat bestreden moet of mag worden. Het lijden door ziekte wordt vaak gelijkgesteld aan het lijden om Christus' wil, terwijl dat in het Nieuwe Testament duidelijk onderscheiden wordt. In deze tijd komt de nadruk ook meer te liggen op

het eeuwige heil dan op genezing in dit leven. Dat is te merken in de waardering van de ziekenzalving die in Jakobus 5 genoemd wordt. Het bijbelgedeelte bedoelt genezing, maar de middeleeuwse theologie wijzigt dit in een geestelijk welzijn na de dood, vooral een korter verblijf in het vagevuur.

In de tijd van de Reformatie is er bij Luther meer openheid voor genezingswonderen dan bij Calvijn. De Geneefse reformator is van mening dat de genezingswonderen slechts voor de begintijd van de kerk waren. Hij vindt het genoeg dat God geestelijk in plaats van lichamelijk heil bewerkt. Toch geeft Calvijn ook aan dat onze zonden de afname van wonderen en bijzondere gaven veroorzaakt hebben en dat God in een nood situatie die gaven terug kan geven.

Voorzienigheid

In onze eigen traditie is zondag 10 van de Heidelbergse Catechismus van belang: gezondheid en ziekte zijn niet toevallig, maar komen ons toe uit Gods vaderlijke hand. Hier rijst de vraag naar de invloed van natuurlijke factoren en naar de invloed van de satan. Immers, de ziekte van Job kwam van Gods tegenstander. Evangelische christenen leggen meer nadruk dan wij op het weerstaan van de boze in het bestrijden van ziekte. Ten slotte kunnen we nog verwijzen naar de actuele discussies over de relatie tussen vaccinaties en het geloof in Gods voorzienigheid.

Velen van ons hebben met ziekte te maken. We verlangen hierin op een christelijke wijze te handelen. Daarom hopen we dat het werk van het Cornelis Graafland Centrum daaraan dienstbaar zal zijn. ■

In de kerkgeschiedenis is verschillend aangekeken tegen ziekte en genezing. Welke houding past een christen?

Dr. M.J. Paul is voorzitter van de Themagroep Hermeneutiek van het Cornelis Graafland Centrum en hoogleraar Oude Testament aan de Evangelische Theologische Faculteit te Leuven.